

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๙๒
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายนครินทร์ สิงห์เสนา	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๗. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๘. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๙. นายเอิธรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภา	กรรมการ
๑๖. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายอุดม รัฐอมฤต	(ลาการประชุม)
๒. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	(ลาการประชุม)
๓. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวรวิทย์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเชษฐา โทณะวนิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๙๑ วันพุธ ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญเบื้องต้น

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ของภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ประธานกรรมการมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการรวบรวมประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ทั้งหมด แล้วจัดทำสรุปประเด็นที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมรวมทั้งเหตุผล เพื่อนำไปเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบ รวมทั้งมีหนังสือตอบกลับไปยังบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ด้วย โดยในส่วนของ การเผยแพร่และชี้แจงทำความเข้าใจในร่างรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนนั้น คณะกรรมการควรอธิบายและทำความเข้าใจให้ประชาชนรับทราบในประเด็นที่ประชาชนมีความสนใจเพื่อให้ประชาชนเข้าใจได้โดยง่าย ทั้งนี้ คณะกรรมการจะต้องร่วมกันหาวิธีเผยแพร่และชี้แจงทำความเข้าใจให้ประชาชนได้รับทราบมากยิ่งขึ้นด้วย

มีการแสดงความเห็นว่า การพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ของคณะกรรมการในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ จากความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่าง ๆ นั้น คณะกรรมการต้องทำให้เกิดความชัดเจนว่าคณะกรรมการได้นำ ประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของภาคส่วนต่าง ๆ มาพิจารณาประกอบการแก้ไขเพิ่มเติม ร่างรัฐธรรมนูญแล้วทั้งหมด และคณะกรรมการควรรวบรวมประเด็นต่าง ๆ ที่คณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมใน หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะของภาคส่วนต่าง ๆ ว่าคณะกรรมการได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นใดบ้าง ประเด็นใด กำหนดให้เป็นสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ประเด็นใดกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ และทำให้ภาค ส่วนต่าง ๆ เห็นความสำคัญและความเชื่อมโยงระหว่างบทบัญญัติของทั้งสองหมวดนี้ ทั้งนี้ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จควรแจ้งไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ว่า คณะกรรมการได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญอย่างไรพร้อมด้วยเหตุผล

ประธานกรรมการมอบหมายให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญร่วมกันพิจารณาตรวจสอบว่า คณะกรรมการได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่าง ๆ มาพิจารณาครบถ้วนแล้วหรือไม่ หากประเด็นใดคณะกรรมการยังไม่ได้นำมาพิจารณาให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ตรวจสอบพบเสนอต่อ ที่ประชุมเพื่อพิจารณาต่อไป

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีการพิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะของ ภาคส่วนต่าง ๆ ต่อร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ในร่างมาตราดังต่อไปนี้

มาตรา ๔๖/๑

ประเด็นการพิจารณา

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า นักวิชาการบางส่วนเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐนั้น เป็นเรื่องที่รัฐจะดำเนินการ หรือไม่ก็ได้ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจึงเสนอให้เพิ่มเติม บทบัญญัติในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐขึ้นอีกมาตราหนึ่ง เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนว่าหน้าที่ของรัฐคืออะไร และประชาชนมีสิทธิเรียกร้องให้รัฐดำเนินการได้อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนของบทบัญญัติในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ควรกำหนดเพิ่มเติมความเป็นอีกมาตราหนึ่งกำหนดให้หน้าที่ของรัฐเป็นสิทธิของประชาชน และประชาชนมี สิทธิฟ้องร้องให้รัฐดำเนินการได้ จึงเสนอให้เพิ่มเติมความเป็นร่างมาตรา ๔๖/๑ ดังนี้

“มาตรา ๔๖/๑ การใดที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ ถ้าการนั้นเป็นการทำเพื่อให้เกิดผล แก่ประชาชนโดยตรง ย่อมเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวม ตลอดทั้งฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนได้รับสิทธินั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กฎหมายบัญญัติ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเพิ่มเติมความเป็นร่างมาตรา ๔๖/๑ ดังนี้

“มาตรา ๔๖/๑ การใดที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ ถ้าการนั้นเป็นการทำเพื่อให้เกิดผล แก่ประชาชนโดยตรง ย่อมเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวม

ตลอดทั้งฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนได้รับสิทธินั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๑

“มาตรา ๔๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และฟ้องหน่วยงานของรัฐ
ขอบเขตแห่งสิทธิและการใช้สิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

เมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๙๐ วันอังคารที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙
ที่ประชุมมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการ
พิจารณาโดยรวดเร็ว และมีสิทธิฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการ
กระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐนั้น

ขอบเขตแห่งสิทธิและวิธีการใช้สิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติสิทธิของ
บุคคลในการฟ้องหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหมวด ๕ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

บุคคลหรือชุมชนย่อมมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็น
ประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุข
ของประชาชนหรือชุมชน และได้รับการแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้อง
พิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมาย
บัญญัติ”

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า เมื่อเพิ่มเติมความเรื่องสิทธิของ
ประชาชนในการเร่งรัดให้รัฐดำเนินการตามหน้าที่ไว้ในร่างมาตรา ๔๖/๑ แล้ว ก็ควรตัดความในวรรคสอง
ของมาตรานี้ออก

ประธานกรรมการเสนอให้ตัดความในวรรคสองของร่างมาตรา ๔๑ ออกทั้งหมด

มีกรรมการสอบถามว่า ความในร่างมาตรา ๔๖/๑ ครอบคลุมกรณีตามความในวรรคสองของมาตรานี้
หรือไม่

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๔๖/๑ ก่อให้เกิดสิทธิแก่ประชาชนในการเร่งรัดและฟ้องร้องให้รัฐดำเนินการ
ตามหน้าที่ในทุกเรื่อง รวมทั้งครอบคลุมกรณีตามความในวรรคสองของมาตรานี้ด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการ
พิจารณาโดยรวดเร็ว และมีสิทธิฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการ
กระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐนั้น

ขอบเขตแห่งสิทธิและวิธีการใช้สิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลหรือชุมชนย่อมมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็น
ประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุข
ของประชาชนหรือชุมชน และได้รับการแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้อง

พิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๖/๒

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๔๖/๒ ดังนี้

“มาตรา ๔๖/๒ สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ถ้ายังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๔๖/๒ ดังนี้

“มาตรา ๔๖/๒ สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ถ้ายังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๗๒

“มาตรา ๗๒ รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินและงานของรัฐอย่างอื่น รวมตลอดทั้งการบริการประชาชน ให้มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

การบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรม ตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็น การก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว”

ประเด็นการพิจารณา

เมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๙๑ วันพุธที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ที่ประชุมมีมติแก้ไขร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๒ รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นและงานของรัฐอย่างอื่น รวมตลอดทั้งการบริการประชาชน ให้มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

การบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็น การก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ควรกำหนดเพิ่มเติมในเรื่องทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีทัศนคติในการเป็นผู้ให้บริการประชาชนไม่ใช่เป็นผู้ปกครองประชาชนอย่างเช่นในอดีต จึงเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นและงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมตลอดทั้งอบรมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีทัศนคติในการให้บริการประชาชน ให้มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติ**ตามหลักการบริหารที่ดี**”

นายปรณ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอตัดคำว่า “อบรม” เพื่อป้องกันไม่ให้หน่วยงานของรัฐจัดอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐเกินความจำเป็นโดยอ้างบทบัญญัติในมาตรานี้

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรปรับถ้อยคำในวรรคหนึ่งให้เป็นไปในลักษณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ให้บริการกับประชาชน
- ควรเพิ่มเติมในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ในร่างมาตรานี้ด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นและงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีทัศนคติ**ดี**เป็นผู้ให้บริการประชาชน **ให้**อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติ**ตามหลักการบริหารที่ดี**”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๗๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๒ รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นและงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีทัศนคติ**ดี**เป็นผู้ให้บริการประชาชน **ให้**อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติ**ตามหลักการบริหารที่ดี**”

การบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็น การก้าวท้าวหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนกรแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว”

มาตรา ๔๕/๓

ประเด็นการพิจารณา

ฝ่ายเลขาธิการคณะกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๔๕/๓ ดังนี้

“มาตรา ๔๕/๓ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพและบุคคลผู้ยากไร้ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ”

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่า กลุ่มสตรีได้เสนอความเห็นให้มีการบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิของมารดา การคุ้มครองและประกันสิทธิของผู้เป็นมารดา การได้รับสวัสดิการจากรัฐและนายจ้างทั้ง

ก่อนและหลังการคลอดบุตร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ เนื่องจากที่ผ่านมามาตรีได้รับผลกระทบจากการถูกนายจ้างเลิกจ้างเพราะเหตุตั้งครรภ์ โดยให้เหตุผลในการเสนอว่า เป็นการส่งเสริมให้มีพลเมืองไทยรุ่นใหม่ มีสุขภาพแข็งแรงและมีคุณภาพ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมและความมั่นคงของประเทศ ดังนั้น จึงต้องมีหลักประกันเพื่อส่งเสริมให้พลเมืองไทยรุ่นใหม่ที่มีสุขภาพแข็งแรงและมีคุณภาพ สตรีที่อยู่ในภาวะมารดาจึงต้องได้รับการคุ้มครองเอื้ออำนวย และให้โอกาสในการเลี้ยงดูบุตรได้อย่างเต็มศักยภาพ

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ที่มาของข้อเสนอดังกล่าว มาจากกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ข้อ ๑๐ (๒) รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองว่ามารดาควรได้รับการคุ้มครองพิเศษระหว่างช่วงระยะเวลาตามควรก่อนหรือหลังการให้กำเนิดบุตร ระหว่างช่วงระยะเวลาเช่นว่านี้ มารดาซึ่งทำงานควรได้รับอนุญาตให้ลาโดยได้รับค่าจ้าง หรือลาโดยมีสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการด้านสังคมอย่างเพียงพอ

ประธานกรรมการกล่าวว่า จากข้อเสนอดังกล่าวเห็นควรนำมาบัญญัติไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพ โดยให้นำหลักการดังกล่าวไปบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๔๕/๓ ซึ่งฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้เพิ่มขึ้นใหม่ โดยบัญญัติเพิ่มความเป็นวรรคหนึ่ง ความว่า “สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรย่อมได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และให้นำความเดิมที่บัญญัติไว้ในเรื่องของสิทธิของบุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์มาบัญญัติไว้ในวรรคสองของร่างมาตรา ๔๕/๓ แทน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๔๕/๓ ดังนี้

“มาตรา ๔๕/๓ สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรย่อมได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มียาได้เพียงพอแก่การยังชีพและบุคคลผู้ยากไร้ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ”

มาตรา ๖๘

“มาตรา ๖๘ รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการสร้างสรรค์สุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริม และพัฒนาการกีฬาไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ยากไร้ ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าว ถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด พื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกระทำการดังกล่าว”

ประเด็นการพิจารณา

เมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๙๑ วันอังคาร ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้มีมติแก้ไขร่างมาตรา ๖๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๘ รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการสร้างสรรค์สุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริม และพัฒนาการกีฬาไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและมีความสามารถสูงขึ้น

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนผู้พิการ และผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าว ถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด พ้นฟูและเยียวยาผู้ถูกระทำการดังกล่าว

ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม”

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ เสนอแก้ไขความในวรรคสอง ของร่างมาตรา ๖๘ ที่คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ โดยเสนอให้ใช้ความต่อไปนี้ “รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นพลเมืองที่ดีในทุกมิติ ให้มีคุณภาพและมีความสามารถสูงขึ้น”

ที่ประชุมได้พิจารณาแล้วเห็นชอบกับข้อเสนอดังกล่าว แต่ให้ตัดคำว่า “...ในทุกมิติ...” ออก และได้ปรับแก้ถ้อยคำเล็กน้อยให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๘ รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนากิจการเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริม และพัฒนากิจการให้ไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนผู้พิการ และผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าว ถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด พ้นฟูและเยียวยาผู้ถูกระทำการดังกล่าว

ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม”

มาตรา ๓๔

“มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้น ต้องไม่เป็นการขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน”

ประเด็นการพิจารณา

เมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๘๗ วันพุธ ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๔ โดยไม่มีการแก้ไข

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ เสนอให้ทบทวนร่างมาตรา ๓๔ โดยเสนอให้ตัดความตอนท้ายในวรรคหนึ่ง ของร่างมาตรา ๓๔ ความว่า “หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม” ออก เนื่องจากสื่อมวลชนเกรงว่ารัฐอาจออกกฎหมายเพื่อเข้าไปแทรกแซงสื่อในการนำเสนอข่าวสารต่อสาธารณะได้ โดยอ้างเหตุว่า เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

ประธานกรรมการกล่าวว่า จากข้อเสนอดังกล่าว เห็นควรให้มีการปรับแก้ความในตอนที่ ๓๔ วรรคหนึ่ง ใหม่ โดยเสนอให้ใช้คำว่า “เสริมสร้างให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ” แทน **มติที่ประชุม**

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน หรือ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกหรือแตกต่าในสังคม เสริมสร้างให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้น ต้องไม่เป็นการขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน”

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ โดยเริ่มพิจารณา หมวด ๗ รัฐสภา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างรัฐธรรมนูญในหมวด ๗ รัฐสภา ผู้ที่เสนอความเห็นให้มีการแก้ไขส่วนใหญ่ คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งหลักการในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในหมวดนี้ ที่ประชุมยังคงยืนยันหลักการสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญในหมวดนี้โดยไม่มีการแก้ไข แต่อาจแก้ไขบางมาตราที่มีความบกพร่อง หรือไม่สมบูรณ์ เท่านั้น

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- จากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมีการเสนอให้มีบัตรเลือกตั้งสองใบ ตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เนื่องจากหากกำหนดให้มีบัตรเลือกตั้งใบเดียวอาจเป็นการจำกัดสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตามร่างรัฐธรรมนูญนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิประชาชนในการเลือกตั้ง เนื่องจากร่างรัฐธรรมนูญนี้ยังคงให้สิทธิประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เพียงแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งให้ใช้บัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียวเท่านั้น ประกอบกับเป็นการยืนยันหลักการของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ไม่ต้องการให้ทุกคะแนนเสียงที่ไปลงคะแนนเสียไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ตามร่างรัฐธรรมนูญนี้ ได้มีการบัญญัติให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นสามร้อยห้าสิบเขตเลือกตั้ง และให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละคน แต่มีการเสนอความเห็นของประชาชนว่า ควรให้มีการแบ่งเขตเลือกตั้งโดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แล้วใช้วิธีคำนวณสัดส่วนต่อประชากรที่แต่ละจังหวัดจะมี โดยให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิลงคะแนนได้เพียงเบอร์เดียว เพื่อลดปัญหาความรุนแรงในช่วงการหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้งดังกล่าว อาจทำให้เกิดผลการเลือกตั้งประหลาดขึ้นได้ กล่าวคือ หากจังหวัดใดสามารถมีผู้แทนราษฎรได้เก้าคน และใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง คะแนนที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนมักจะกระจุกตัวอยู่กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีชื่อเสียงในจังหวัดนั้นๆ และอาจทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนในลำดับสุดท้ายในจังหวัดนั้น ซึ่งมีคะแนนเสียงเพียงไม่กี่คะแนนก็สามารถเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ หากผู้สมัครรับเลือกตั้งคนดังกล่าวมีคะแนนเสียงอยู่ในลำดับที่หนึ่งถึงลำดับที่เก้า

หลังจากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาร่างมาตราที่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

มาตรา ๙๓

“มาตรา ๙๓ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- (๑) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๑ (๑) (๒) หรือ (๔)
- (๕) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว หรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามคำพิพากษาหรือตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๖) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๘) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

- (๑๑) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง
- (๑๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง
- (๑๓) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๔) เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกินสองปี
- (๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๖) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๑๗) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอแก้ไขร่างมาตรา ๙๓ ดังนี้

๑. เสนอให้ตัดคำว่า “หรือกระทำความผิดฐานทุจริตหรือประพฤติมิชอบ...” ในร่างมาตรา ๙๓ (๑๐) ออก เนื่องจากไม่มีฐานความผิดดังกล่าว

๒. เสนอให้เพิ่มคำว่า “หรือ” หน้าคำว่า “...กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” ซึ่งเป็นการแก้ไขถ้อยคำที่พิมพ์ตกหล่น

๓. เสนอให้เพิ่มคำว่า “ในความผิดฐานฟอกเงิน” ไว้ในตอนท้ายของความในร่างมาตรา ๙๓ (๑๐) เนื่องจากความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะแยกความผิดออกเป็นสองประเภท คือ ความผิดมูลฐาน และความผิดฐานฟอกเงิน และเหตุที่ไม่นำความผิดมูลฐานมาบัญญัติไว้ในร่างมาตรานี้ เนื่องจากความผิดมูลฐานมีเป็นจำนวนมาก และความผิดมูลฐานบางประการได้มีการบัญญัติไว้ใน (๑๐) แล้ว

นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความใน (๕) และเพิ่มความเป็น (๑๘) ดังนี้ “(๕) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือรับเลือกเป็นการชั่วคราว...” “(๑๘) เป็นผู้ไม่ชำระค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้ง หรือค่าเสียหายในการเลือกตั้งตามคำพิพากษา แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุด”

มีการแสดงความเห็นว่าเป็นจริงการเพิกถอนคือการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไม่มีการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือก จึงไม่จำเป็นต้องเพิ่มความดังกล่าวไว้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ถึงแม้เป็นสมาชิกวุฒิสภาก็เป็นการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ความดังกล่าวจึงเป็นศัพท์เฉพาะ (technical terms) ไม่จำเป็นต้องเพิ่มความว่า “หรือรับเลือก” อีก ส่วนการขอเพิ่มความตาม (๑๘) ก็ไม่สามารถกระทำได้ เพราะคดียังไม่ถึงที่สุด และเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วหากยังไม่ได้รับการชำระค่าใช้จ่ายหรือค่าเสียหายก็สามารถฟ้องยึดทรัพย์หรือฟ้องล้มละลายได้ จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติความดังกล่าวไว้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๓ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

(๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๑ (๑) (๒) หรือ (๔)

(๔/๑) อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๕) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว หรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามคำพิพากษาหรือตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

(๖) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือขโมยทรัพย์ผิดฐานทุจริตหรือประพฤติดังชดช หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในฐานะเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานะความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

(๑๓) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๔) เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกินสองปี

(๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๖) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๑๗) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

มาตรา ๗๗

“มาตรา ๗๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง แห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๙๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๓) หรือมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่อง ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งได้ด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๗๗ เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ และมีบางกรณีได้มีการบัญญัติไว้แล้วในอีกมาตราหนึ่ง เช่น กรณีของร่างมาตรา ๙๖ (๑๓) ซึ่งเป็นเรื่องการฝ่าฝืนจริยธรรมอย่างร้ายแรง โดยหากมีการยื่นคำร้องไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และต่อมา ป.ป.ช. ได้ส่งเรื่องดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญตามร่างมาตรา ๒๓๑ ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีคำวินิจฉัยให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งได้ และเพิกถอนสิทธิ

สมัครรับเลือกตั้งได้ด้วย ในทางกลับกันหากเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ส่งเรื่องให้ ศาลรัฐธรรมนูญตามร่างมาตรา ๗๗ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจแต่เพียงสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า กระบวนการในการเอาผิดกับบุคคลที่กระทำผิดจริยธรรมอย่างร้ายแรง เป็นอำนาจของ ป.ป.ช. แล้วส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยต่อไป ตามร่างมาตรา ๒๓๑ ซึ่งจะแตกต่างจากกระบวนการตามร่างมาตรา ๗๗ ซึ่งเป็นกรณีที่ปรากฏชัดเจนแล้วว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้สิ้นสุดลงแล้ว การบัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งมีสิทธิยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ด้วย ก็มีเจตนารมณ์เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนดังกล่าวหยุดปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น

- มีกรรมการเสนอให้ตัดคำว่า “...หรือ (๑๓)” ในร่างมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง ออก โดยให้กรณีนี้ เป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมอย่างร้ายแรง เป็นอำนาจของ ป.ป.ช. ในการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา วินิจฉัยต่อไป

- เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการนับองค์ประชุมและเพื่อให้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๒๒๒ เสนอให้เพิ่มความ เป็นวรรคสามของร่างมาตรา ๗๗ ดังนี้ “มิให้นับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสอง เป็นจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของ จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๙๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๑) ~~หรือ (๑๓)~~ หรือมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) ~~(๗)~~ หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจาก ตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

มิให้นับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสอง เป็นจำนวน สมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก วุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ได้ด้วย”

มาตรา ๙๖

“มาตรา ๙๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๙๒

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๓

(๖) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๙ หรือมาตรา ๑๘๐

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก

(๘) พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก เพราะพรรคการเมืองนั้นมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ

(๙) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๑๐) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๓๙ หรือมาตรา ๒๓๑ วรรคสาม

(๑๑) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุม ในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๒) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๑๓) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการเสนอตัดความใน (๑๓) ของร่างมาตรา ๙๖ ออก เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ เนื่องจาก (๑๐) ได้มีการบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งได้ตามร่างมาตรา ๒๓๑ วรรคสาม อยู่แล้ว ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องบัญญัติความใน (๑๓) ของร่างมาตรา ๙๖ ไว้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เสนอให้เพิ่มความเป็น (๑๔) ของมาตรา ๙๖ ดังนี้ “(๑๔) พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๘๘” เพื่อให้เกิดความชัดเจน และสอดคล้องกับการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองในลำดับท้ายที่ต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๘๘ ของร่างรัฐธรรมนูญนี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๙๒

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๓

(๖) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๙ หรือมาตรา ๑๘๐

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก

(๘) พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก เพราะพรรคการเมืองนั้นมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ

(๙) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๑๐) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๓๙ หรือมาตรา ๒๓๑ วรรคสาม

(๑๑) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุม ในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๒) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๑๓) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๔) พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๘๘”

มาตรา ๑๐๖

“มาตรา ๑๐๖ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๓

(๕) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

(๖) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๗) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๘) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๘ หรือต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๙ หรือมาตรา ๑๘๐

(๙) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๓๙ หรือมาตรา ๒๓๑ วรรคสาม”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นควรให้ตัดความใน (๗) ของร่างมาตรา ๑๐๖ ออก เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขร่างมาตรา ๙๖ ที่ได้มีการตัดความใน (๑๓) ของร่างมาตรา ๙๖ ออก และเพื่อให้สอดคล้องกับกรณีการตัดความในวรรคหนึ่ง ของร่างมาตรา ๗๗ ที่ได้ตัดความว่า “...หรือ (๑๓)” ออก

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๐๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๖ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๓

(๕) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

(๖) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๗) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ

(๘) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๘ หรือต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๙ หรือมาตรา ๑๘๐

(๙) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๓๙ หรือมาตรา ๒๓๑ วรรคสาม”

มาตรา ๙๙

“มาตรา ๙๙ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เป็นเหตุให้ไม่สามารถจัดการเลือกตั้งตามวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดตามมาตรา ๙๗ หรือมาตรา ๙๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ก็ได้ แต่ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เหตุดังกล่าวสิ้นสุดลง”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้เพิ่มความว่า “ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” เพื่อให้เกิดความชัดเจน และสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างรัฐธรรมนูญนี้ไม่ได้ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสร้างหลักเกณฑ์และวิธีการใดเกินกว่าที่ร่างรัฐธรรมนูญกำหนด โดยให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการกำหนดวันเลือกตั้งใหม่เท่านั้น จึงไม่จำเป็นต้องเพิ่มความดังกล่าว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๙๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๐

“มาตรา ๘๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคน และผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนหนึ่งคะแนน โดยจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การรวมคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อตรวจสอบเบื้องต้นแล้วมีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบเบื้องต้นและประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งนี้ การประกาศผลดังกล่าวไม่เป็นการตัดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำการทุจริต หรือไม่เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้วหรือไม่ก็ตาม”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้แก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “...วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับและให้ลงคะแนนโดยบัตรเลือกตั้งหรือวิธีอื่น...”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า จากการประชุมที่ผ่านมา คณะกรรมการมีมติให้ตัดข้อความดังกล่าวออกเพื่อเป็นการเปิดกว้างให้สามารถใช้วิธีอื่นได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องดังกล่าวในร่างรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติให้เป็นไปตามกฎหมายลำดับรอง ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องเพิ่มความดังกล่าวอีก

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง เสนอให้เพิ่มความเป็นวรรคสามของร่างมาตรา ๘๐ ดังนี้ “ให้ดำเนินการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นเฉพาะท้องถิ่นหรือมีเหตุอันสมควรอื่น”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่จำเป็นต้องเพิ่มความดังกล่าว เนื่องจากจะนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรอง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่ เป็นดังนี้ “...ไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด...”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่สามารถแก้ไขจากเขตเลือกตั้งเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ เนื่องจากการที่กำหนดให้ใช้ร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด เพราะต้องนำจำนวนดังกล่าวมาคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ดังนั้น หากยังไม่ได้ผลจากเขตเลือกตั้งจึงยังไม่สามารถคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ กล่าวว่า สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอว่า ในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ควรให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งแสดงหลักฐานการเสียภาษีเงินได้ด้วย และเพื่อไม่ให้เป็นการตัดสิทธิควรให้ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ต้องยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษี ทั้งนี้ ไม่เกี่ยวกับเรื่องการเสียภาษี หากผู้ใดมีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ต้องเสียภาษีก็ไม่ต้องเสียภาษีเพียงแต่ยื่นแบบแสดงการเสียภาษีเงินได้ว่าไม่ต้องเสียภาษีเท่านั้น

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า สมาชิกขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เสนอว่า การไม่ยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีย้อนหลังสามปี หรือแสดงหลักฐานการเสียภาษีที่เป็นเท็จให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- การให้ยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีอากรจะเป็นการจำกัดบุคคลที่จะเข้ามาสู่การเลือกตั้งได้
- ในทางปฏิบัติเห็นว่าควรต้องพิจารณาการสรพากรถึงความเป็นไปได้ในเรื่องนี้ เนื่องจากในความเป็นจริงประชาชนไม่ได้ยื่นแบบแสดงการเสียภาษีเงินได้ทุกคน จึงอาจเกิดปัญหาในการตรวจสอบได้ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาควรให้ประชาชนทุกคนยื่นแบบแสดงการเสียภาษีเงินได้ โดยผู้ที่ไม่มีรายได้หรือไม่ต้องเสียภาษีก็สามารถยื่นแบบแสดงการเสียภาษีเงินได้ว่าเป็นผู้ไม่มีรายได้หรือไม่ต้องเสียภาษี

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสามของร่างมาตรา ๘๐ เป็นดังนี้ “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การรวมคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยจะกำหนดให้ผู้สมัครต้องยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้ใน การสมัครรับเลือกตั้งด้วยก็ได้”

- มีกรรมการสอบถามว่า เมื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้แล้ว ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้ด้วยหรือไม่

- ข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ดังกล่าวจะเป็นข้อมูลสาธารณะที่ต้องเปิดเผยหรือเป็นข้อมูลที่ไม่ต้องเปิดเผย

ประธานกรรมการกล่าวว่า จะเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวหรือไม่ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนั้น ในการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ควรบัญญัติเรื่องความผิดพลาดในการแจ้งบัญชีทรัพย์สินว่า การแจ้งบัญชีทรัพย์สินผิดพลาดไม่เกินร้อยละหนึ่งของจำนวนทรัพย์สินที่มีหรือไม่เกินห้าล้านบาท ไม่ถือว่าเป็นการผิดพลาดในการแจ้งบัญชีทรัพย์สิน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคน และผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนละหนึ่งคะแนน โดยจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การรวมคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยจะกำหนดให้ผู้สมัครต้องยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้ใน การสมัครรับเลือกตั้งด้วยก็ได้

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อตรวจสอบเบื้องต้นแล้วมีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบเบื้องต้นและประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งนี้ การประกาศผลดังกล่าวไม่เป็นการตัดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่า

มีการกระทำการทุจริต หรือไม่เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หรือไม่ก็ตาม”

มาตรา ๑๐๐

“มาตรา ๑๐๐ เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือเมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง และให้นำมาตรา ๙๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) ในกรณีที่เป็นการตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง หากไม่มีรายชื่อเหลืออยู่ในบัญชีที่จะเลื่อนขึ้นมาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๑) ให้เริ่มนับแต่วันเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๒) ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันประกาศชื่อในราชกิจจานุเบกษา และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อมีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้เป็นไปตามมาตรา ๘๙”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เป็นดังนี้ “...ให้นำมาตรา ๙๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความที่นำมาบังคับใช้โดยอนุโลมต้องเป็นความตามมาตรา ๙๗ จึงถูกต้องแล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๐ เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือเมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง เว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และให้นำมาตรา ๙๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) ในกรณีที่เป็นการตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง

หากไม่มีรายชื่อเหลืออยู่ในบัญชีที่จะเลื่อนขึ้นมาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๑) ให้เริ่มนับแต่วันเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๒) ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันประกาศชื่อในราชกิจจานุเบกษา และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเมื่อมีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้เป็นไปตามมาตรา ๘๙”

มาตรา ๙๑

“มาตรา ๙๑ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความใน (๒) เป็นดังนี้ “...แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุด” เพื่อให้เกิดความชัดเจนและลดปัญหาในการตีความ

ประธานกรรมการกล่าวว่า โดยหลักคำพิพากษาของศาล เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาแล้วสามารถใช้บังคับได้ จนกว่าศาลอุทธรณ์จะสั่งทุเลาการบังคับหรือสั่งเป็นอย่างอื่น ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องเพิ่มความดังกล่าว

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- เติมการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยการให้ใบแดง การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งจึงสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องรอให้คดีถึงที่สุด

- ความในร่างมาตรานี้มีความเกี่ยวเนื่องกับความในร่างมาตรา ๙๓ เกี่ยวกับสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง อาจเกิดปัญหาการตีความว่าผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำพิพากษาคณะที่คดียังไม่ถึงที่สุดสามารถสมัครรับเลือกตั้งได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจน เสนอให้เพิ่มความเป็น (๔/๑) ของร่างมาตรา ๙๓ ดังนี้ “(๔/๑) อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่”

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้เคยต้องคำพิพากษาในคดีความมั่นคงและคดีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วย รวมทั้งการไม่แสดงหลักฐานแสดงการเสียภาษีย้อนหลังสามปี หรือแสดงการเสียภาษีที่เป็นเท็จก็ให้ถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย

- มีกรรมการสอบถามว่า ความใน (๒) ตามมาตรา ๙๑ หมายความว่าคดีต้องถึงที่สุดแล้วใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๙๑ เป็นเรื่องการใช้สิทธิเลือกตั้งจึงควรให้มีสิทธิจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบร่างมาตรา ๙๑ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. เพิ่มความเป็น (๔/๑) ของร่างมาตรา ๙๓ ดังนี้

“(๔/๑) อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่”

มาตรา ๘๖

“มาตรา ๘๖ การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ได้รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยหาร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้

(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะมีได้ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้ง ในทุกเขตเลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ

(๔) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้ตาม (๒) ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้ตาม (๒) ตามอัตราส่วน แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะมีได้ตาม (๒)

(๕) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดตายภายหลังวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้ง แต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง ให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (๑) และ (๒) ด้วย

การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หลักเกณฑ์ในการคำนวณตามมาตรานี้ เป็นหลักเกณฑ์ในการเลือกตั้งทั่วไป ควรเพิ่มความว่า “เลือกตั้งทั่วไป” หรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๗๙ และร่างมาตรา ๘๓

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่ควรเขียนเฉพาะเจาะจงว่าเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เพราะหากต้องมีการเลือกตั้งใหม่ไม่ว่าด้วยเหตุใด เช่น การพ้นจากตำแหน่ง เป็นต้น อาจทำให้เกิดการตีความได้ว่าไม่ใช่การเลือกตั้งทั่วไป

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๗

“มาตรา ๘๗ เขตเลือกตั้งที่ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใดได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น ให้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ และมีให้นับคะแนนที่ผู้สมัครแต่ละคนได้รับไปใช้ในการคำนวณตามมาตรา ๘๖ ในกรณีเช่นนี้ ผู้สมัครทุกรายนั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนั้นอีก และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในร่างมาตรา ๘๗ ไม่ได้ใช้เฉพาะกับการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น แต่ใช้กับการเลือกตั้งทุกกรณี ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการตีความ เสนอให้ตัดคำว่า “ทั่วไป” ออก

- ควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้ “...ในกรณีเช่นนี้ ผู้สมัครทุกรายนั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งทั้งในคราวเลือกตั้งทั่วไปครั้งนั้นอีก และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่ โดยผู้สมัครเดิมทุกรายไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่นั้น”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๗ เขตเลือกตั้งที่ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใดได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น ให้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ และมีให้นับคะแนนที่ผู้สมัครแต่ละคนได้รับไปใช้ในการคำนวณตามมาตรา ๘๖ ในกรณีเช่นนี้ ผู้สมัครทุกรายนั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งทั้งในคราวเลือกตั้งทั่วไปครั้งนั้นอีก และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่ โดยผู้สมัครเดิมทุกรายไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่นั้น”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๒๐ นาฬิกา

นายเฉลิมศักดิ์ ใจธานี

วิทยากรชำนาญการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์